

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. A quo, & quibus lata fuerit lex Mosaica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

sunt juris naturalis, non nisi difficile intelliguntur. Et verò cum lex naturalis supponat res esse tales in se, quales eas decernit, hoc est, in se malum esse quod prohibet, in se bonum esse & moraliter necessarium quod præcipit, in se licitum esse quod permittit, in se denique irritum esse & nullum quod irritat; ad habendam veram legis naturalis notitiam, necessariò investigandæ sunt circumstantiæ, in quibus actus humani sunt in se boni vel mali, in se necessarii vel non necessarii, ad honestè scilicet vivendum; in se liciti vel illiciti, in se denique validi vel invalidi. Ad hoc autem sæpe opus est declaratione & interpretatione.

Quæres, utrum lex naturalis aliquando indigeat epykia propriè dicta?

R. negativè. Nam illa tantum lex indiget epykia propriè dicta, quæ præcipit vel prohibet universaliter per verba generalia, quæ corrigenda sunt in casibus in lege non expressis, sive casus illos legislator præviderit, sive non. Epykia enim propriè loquendo est *emendatio legis ex ea parte, quæ deficit propter universale*. Atqui lex naturalis non, sicut positiva, præcipit vel prohibet universaliter per verba generalia, in certis casibus qui excipi debuerunt, corrigenda: lex enim naturalis præcipit quidem vel prohibet universaliter, at simul excipit casus omnes excipiendos; cum sit ordinatio divina practicè intimata per dictamina practica rectæ rationis, præcisè circumstantiis particularibus, in quibus fiunt actiones, dictantis singillatim de iis omnibus, quæ bona sunt vel mala, licita vel illicita, valida vel invalida ex natura rei, agenda vel non agenda esse, permissa vel non permissa esse, valere vel non valere. Ergo, &c.

Quæres, utrum lex naturalis possit deleri de cordibus hominum?

R. 1. nullatenus deleri posse quoad prima principia, quia sunt omnibus per se nota, qualia sunt ista: Bonum faciendum est, malum fugiendum; Quod tibi non vis fieri; alteri non feceris. Ita S. Thomas hic q. 94. a. 6. in O.

R. 2. deleri posse quoad præcepta particularia, ut ostendit experientia. Ita S. Thomas ibidem. Præcepta illa particularia alia sunt, quæ faciliè deducuntur ex primis principiis, & non nisi culpabiliter delentur de cordibus hominum, vel propter malas persuationes, vel propter pravas consuetudines & habitus corruptos: sicut apud quosdam non reputabantur latrocinia peccata, vel etiam vitia contra naturam. Alia verò sunt, quæ non nisi difficillimè possunt ex primis principiis erui, & possunt per ignorantiam inculpabilem deleri de cordibus hominum, ut tenent Doctores communissimè. Vide Tractat. de Actibus humanis.

Quæres, utrum jus gentium sit naturale?

R. Jus gentium esse formaliter positivum. Nam jus gentium est jus statutum ab omnibus, aut ferè omnibus gentibus, non quòd omnes gentes conveniant ad illud constituendum, sed quia diversæ gentes, propter voluntatum & arbitrorum similitudinem, idem singulæ statuerunt scripto, vel potius usu tantum & consuetudine, vim legis habente. Ergo jus gentium hominum placito statutum est, & consequenter formaliter positivum est.

Dico: Formaliter positivum est: nam materialiter, seu ex parte materiæ, partim naturale est, & partim positivum. Nam ab omnibus aut ferè omnibus gentibus constituta sunt aliqua, quæ sunt juris naturalis, & quoad hoc communi gentium consensu confirmatum est jus naturale. Item ab omnibus aut ferè omnibus gentibus constituta sunt aliqua, quæ sunt juris merè positivi, ut divisio agrorum, servitus captorum iusto bello, &c.

Quæres, in quo jus gentium differat à naturali?

R. 1. Differt in eo quòd ab hominibus constitutum sit, naturale verò à Deo, ut auctore naturæ. 2. Differt in eo, quòd per illud præcipiantur, prohibeantur, & statuuntur aliqua, quæ non sunt jure naturali

præcepta, prohibita, vel statuta. Jus tamen gentium non est contrarium juri naturali: 1. enim non est contrarium, ut est materialiter naturale; cum sub hoc respectu sit potius juris naturalis confirmatorium. 2. Non est contrarium, ut est etiam materialiter positivum; nam quæ sub hoc respectu præcipit, prohibet vel statuit, non sunt quidem præcepta, prohibita, vel statuta jure naturali. At jus naturale permittit ea præcipi, prohiberi, vel statui, ut patet in servitutis institutione, divisione agrorum, possessionum proprietate, &c.

XX

DISPUTATIO III.

De lege Mosaica.

N Ota. Lex divina positiva dicitur ea, quæ ab ipso Deo immediatè lata, aliter promulgata est, quàm per dictamina rationis naturalis, nempe scripto, vel voce; in quo lex divina positiva differt à lege divina naturali, quæ per dictamina practica rectæ rationis hominibus intimatur.

Dividitur autem lex divina positiva, 1. in purè positivam, seu in positivam tam materialiter quàm formaliter, & non purè positivam, hoc est, positivam formaliter, & materialiter naturalem, quæ divisio intelligitur ex dictis Disput. I. Art. ult.

Dividitur 2. in veterem seu Mosaicam, & novam seu Evangelicam; quæ divisio est adæquata, per legem positivam divinam intelligendo integrum quoddam corpus juris divini, continens multa statuta, & traditum alicui multitudini hominum, ut vivant sub iisdem sacramentis, eodem modo sacrificandi, & eodem cultu externo Dei, & sic efficiant unum corpus mysticum. Lex enim divina positiva, sic sumpta, præter Mosaicam & Evangelicam alia non fuit, aut erit: nam nulla alia ejusmodi lex divina ante Mosaicam data fuit hominibus, aut dabitur post Evangelicam, ut constat ex Sacris Scripturis. Fuerunt tamen, ut certum est, in lege naturæ aliqua præcepta divina positiva, ad valde longum tempus lata, & consequenter particulares aliquæ leges divine positivæ, aliter quàm per rationis dictamen practicum intimatæ, ut præceptum abstinendi ab esu sanguinis, præceptum circumcisionis, &c. sed quæ non efficiebant corpus juris.

ARTICULUS I.

A quo, & quibus lata fuerit lex Mosaica.

RESPONSIO I.

L Ex Mosaica immediatè à Deo lata est hominibus. Est contra Manichæos, qui, ut refert S. Augustinus lib. de hæres. num. 46. docebant Deum, qui legem per Moysen dedit, & in hebraeis prophetis locutus est, non esse verum Deum, sed unum ex principibus tenebrarum.

Prob. autem 1. autoritate Christi Matth. cap. 15. ubi loquens de lege Mosaica, vocat eam mandatum Dei. Irritum fecisti, inquit, mandatum Dei propter traditiones vestras. 2. Autoritate Concilii Trident. sess. 4. in decreto de Can. Script. ubi dicit Deum authorem esse veteris & novi testamenti.

Potè lex Mosaica, quamvis à Deo immediatè lata, non fuit tamen ab eo promulgata immediatè, sed à Moysè, cui à Deo angelorum ministerio tradita est, ut constat ex Apostolo Galat. cap. 3. Quid, igitur lex, inquit, propter transgressionem posita est ... ordinata per angelos in manu mediatoris. Et ex Actor. cap. 7. ubi Stephanus martyr sic ait de Moysè: Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum angelo, qui loquebatur ei in monte Sina, & cum Patribus nostris: qui accepit verba vite dare nobis. Unde ille, nempe Angelus, qui

qui Moyſi loquens dicebat: *Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti*, loquebatur, non in propria perſona, ſed in perſona Dei, quem repræſentabat, tanquam legatus ejus.

RESPENSIO II.

Tota lex Moſaica, ab Exodo uſque ad Deuteronomium incluſivè, à Deo immediatè lata eſt.

Prob. Nam 1. cap. 20. Exodi, ſic tradi incipit lex Moſaica: *Locutusque eſt Dominus cunctis ſermones hos: Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti, de domo ſervitutis. Non habebis Deos alienos coram me*, &c. 2. Cap. 21. ſic præcepta judicialia tradi incipiunt: *Hæc ſunt judicia, quæ propones eis: Si emeris ſervum hebraum, ſex annis ſerviet tibi*, &c. 3. C. 27. præcepta cæremonialia inchoantur ſic: *Locutusque eſt Dominus ad Moſen, dicens: Loquere filiis Iſrael, ut tollant tibi primitias*, &c. 4. Cum traduntur præcepta ſive moralia, ſive judicialia, aut cæremonialia, identidem repetuntur, & inculcantur verba illa, *Hæc dicit Dominus, Locutus eſt Dominus ad Moſen, dicens*. Ergo, &c. Dixi autem, ab Exodo uſque ad Deuteronomium incluſivè, nam poſtea quædam præcepta autoritate humana addita fuerunt de celebrando feſto Phurim, Eſther. c. 9. & de feſto Scenopægiæ, lib. 2. Machab. c. 1.

Obj. illa Chriſti verba Marth. c. 19. *Moſes ad duriciam cordis veſtri permiſit vobis dimittere veſtras uxores: ab initio autem non fuit ſic*. R. Judæis libellum repudiij permiſit Moſes, non ut conditor legis, ſed ut promulgator. Per libellum enim repudiij Judæis concedebatur poteſtas reſcindendi prius matrimonium, & novum contrahendi; quam poteſtatem nulla auctoritas creata concedere poteſt.

RESPENSIO III.

Lex Moſaica à Deo lata eſt ſoli populo Judæorum.

Prob. ex Script. Nam 1. Deuteron. c. 4. dicitur: *Quæ eſt alia gens ſic incluta, ut habeat cæremonias, juſtaque judicia, & univerſam legem?* 2. Apoſtolus Rom. c. 9. loquens de Judæis, ſic ait: *Quorum adoptio eſt filiorum, & gloria, & teſtamentum, & legiſlatio*. Ergo, &c. Ex hiſ.

Nota. Lex Moſaica ſolos Judæos obligavit: lex enim non obligat, niſi eos quibus lata eſt. Unde gentiles non obligabantur lege Moſaica, quamvis obligarentur lege naturali, & nunc obligentur lege gratiæ; quia hæc utraque lex univerſis hominibus lata eſt. Hinc gentiles ſalvari poterunt ſine obſervatione legis Moſaicæ, licet non potuerint ſalvari ſine obſervatione legis naturalis, & nunc non poſſint ſalvari ſine obſervatione legis evangelicæ.

Potèd quamvis gentiles lege Moſaica non obligarentur, poterant tamen adungere ſe populo Judæorum, & legi Moſaicæ ſe ſubjicere, juxta illud Exodi c. 12. *Si quis peregrinorum in veſtram voluerit tranſire coloniam, & facere phaſe Domino, circumcidetur prius omne maſculinum ejus, & tunc ritè celebrabit, eritque ſicut indigena terre*. Quicumque autem ex gentilibus circumcidebatur, ad totius legis obſervationem tenebatur, juxta illud Apoſtoli Gal. c. 5. *Teſtifi- cor omni homini circumcidenti ſe, quoniam debitor eſt univerſæ legis faciendæ*. Et verò plures ex gentilibus populo Judaico aggregatos fuiſſe, & legem Moſaicam recepiſſe, conſtat ex lib. Eſther cap. 8. ubi dicitur: *Plures alterius gentis & ſectæ, Judæorum religioni & cæremoniis jungebantur*.

Quæſ. quoruplex fuerit præceptum legis Moſaicæ? R. præcepta legis Moſaicæ triplicia fuiſſe, nempe moralia, cæremonialia, & judicialia, quæ in Scriptura ſignificantur nomine præceptorum, cæremoniarum, & judiciorum. Præcepta moralia ſunt ea, quæ materiam legis naturalis continent, qualiæ ſunt ea omnia, quæ continentur in Decalogo, excepta Sabbati determinatione. Præcepta cæremonialia dicuntur ea, quæ continent inſtitutionem ſacramentorum, ſacrificiorum, & aliarum circa cultum divinum obſervantiarum. Præcepta denique judicialia

ſunt ea, quæ ſtatuant illa, quæ ad reipublicæ regimen politicum, & pacem ac juſticiam cum proximo ſervandam pertinent.

Quæſ. quis finis fuerit & quoruplex legis Moſaicæ?

R. Triplicem habuit finem lex Moſaica. Primus & proximus ac immediatus fuit, per præcepta moralia, in iis quæ ad naturalem rectitudinem neceſſariam ad vivendum conformiter ad naturam rationalem; per præcepta cæremonialia, in iis quæ ad cultum divinum; & per præcepta judicialia, in iis quæ ad regimen politicum ſpectant, dirigere populum Judaicum.

Secundus finis, & principalis à Deo intentus, fuit ſpiritualis ac ſupernaturalis populi Judaici felicitas, tum in hac vita per ſanctitatem morum, juxta illud Pl. 18. *Lex Domini immaculata, convertens animas*; tum in altera, juxta illud Luc. c. 10. *Hoc fac, & vives*, vita ſcilicet æterna, de qua Chriſtus à legiſperito interrogatus.

Tertius denique finis fuit gloria Chriſti, ad quem venturum lex Moſaica disponebat, juxta illud Apoſtoli Rom. c. 10. *Finis legis Chriſtus*, & quem magna ex parte præfigurabat per præcepta cæremonialia, & multa judicialia, juxta illud ejuſdem Apoſtoli Hebr. c. 10. *Umbram habens lex futurorum bonorum*.

Quæſ. quanam fuerint effectus legis Moſaicæ?

R. Effectus legis Moſaicæ fuerunt, 1. populum Judaicum dirigere in iis quæ pertinebant ad honeſtatem naturalem neceſſariam, ad cultum divinum, & ad regimen politicum. 2. Procurare ſpiritualem & ſupernaturalem ejuſdem populi felicitatem, tum in hac vita per morum ſanctitatem, tum in altera per æternam beatitudinem. 3. Disponere ad Chriſtum venturum, illumque præfigurare. 4. Obligare ad ea quæ præcipiebat, vel prohibebat. 5. Aliqua permittere, ut libellum repudiij, pluralitatem uxorum, &c. 6. Irritare aliquos actus, ita ut validi eſſe non poſſent, ut quoddam niſi ex tribu Levi conſtitui poſſet ſacerdos. 7. Conſtituere præmia, vel pœnas, ſive temporales, ſive etiam ſpirituales, v.g. quædam irregularitates, & immunditiæ legales.

ARTICULUS II.

Utrum lex Moſaica fuerit perfectæ, an imperfectæ.

RESPENSIO I.

Lex Moſaica non fuit imperfecta poſitivè, ſeu non fuit mala & injuſta, ſed bona & ſancta. Eſt contra Manichæos.

Prob. 1. Ex Scriptura, in qua de lege Moſaica dicitur Pl. 18. *Lex Domini immaculata, convertens animas*; & ad Rom. c. 7. *Lex quidem ſancta, & mandatum ſanctum, & juſtum, & bonum*. 2. Ratione. Lex illa non potuit non eſſe bona, ſancta & juſta, quæ lata fuit à legiſlatore ſummè bono, ſancto & juſto. Atqui lex Moſaica lata fuit à legiſlatore ſummè bono, ſancto & juſto: nam lata fuit à Deo, de quo Job cap. 34. dicitur: *Nullus ei ſimilis eſt in legiſlatoribus*. Ergo, &c.

Obj. 1. Script. Dicitur Ezech. cap. 20. *Dedi eis præcepta non bona, & judicia, in quibus non vivunt*. Rom. cap. 5. *Lex ſubintravit, ut abundaret delictum*. 2. Cor. cap. 3. *Littera occidit, ſpiritus autem vivificat*. Hebr. cap. 8. *Si illud prius (teſtamentum) culpa vacaret, non utique ſecundi locus inquireretur*. Actor. cap. 15. *Quid tentatis imponere jugum ſuper cervicem diſcipulorum, quod neque nos, neque patres noſtri portare potuimus?*

R. ad 1. Præcepta illa non bona, de quibus loquitur Deus, non ſunt præcepta Moſaica, ſed præcepta ab hominibus data, quæ nimirum Deus petmilerat ab hominibus imponi Judæis in pœnam violatæ legis Moſaicæ. Ad 2. Apoſtolus hoc loco & aliis ſimilibus, nihil aliud vult, quam legem Moſaicam oſtendiſſe, & prohibuiſſe peccata, unde occasione, non data, ſed